

Preek 18 augustus HWS Ontmoetingskerk 1 Korintiërs 1:1-9

Gemeente van Jezus Christus,
Vorige week is de oorlog tussen Oekraïne en Rusland een nieuwe fase ingegaan. De afgelopen maanden won Rusland beetje bij beetje terrein in Oekraïne, maar nu is Oekraïne weer in het offensief. In Rusland zelf wel te verstaan... Hoe gaat dit verder? En hoe lang zal de oorlog nog voortduren? De angst is dat de oorlog zal escaleren, bijvoorbeeld door het gebruik van kernwapens... Maar hoe dan ook. De grootste slachtoffers zijn de burgers en de soldaten, in vredetijd voor het grootste deel gewone mensen zoals jij en ik. Zij lijden en voor velen is de situatie uitzichtloos...

Tegelijkertijd wachten we in spanning op de reactie van Iran nadat Israël op Iraans grondgebied de leider van Hamas heeft uitgeschakeld. Wat voor reactie komt er? En belangrijker is nog de vraag, hoe zal Israël daarop reageren? Is het volgende week oorlog in het Midden-Oosten?

Alhoewel, dat is het natuurlijk al. De strijd in Gaza gaat door. Met vele burgers die steeds opnieuw moeten vluchten en voor wie er niet voldoende medicijnen zijn en er ook steeds meer tekorten aan voedsel en schoon drinkwater ontstaan. Of denk aan de Israëlsche gijzelaars, nu al maanden vast, wie weet waar? Denk ook aan hun familieleden en vrienden die nu al zo lang in onzekerheid leven... Kun je je voorstellen hoe dat moet zijn?

Of denk aan het milieu. De anderhalve graad opwarming is bijna bereikt, we zijn op weg naar de twee graden. De gevolgen laten zich overal ter wereld voelen. Hongersnoden, extreme hitte, uitdroging en overstromingen... Vele dieren sterven en soorten sterven uit... We voelen de gevolgen ook hier in Nederland, maar wat kunnen we eraan doen? Ik voel me soms moedeloos, en misschien jij ook wel...

Velen voelen zich ook moedeloos als het gaat over de situatie van de kerk in Nederland. Elk jaar opnieuw is de kerk kleiner, geloven er minder mensen. De vergrijzing slaat genadeloos hard toe en overal moeten kerken de deuren sluiten...

Misschien denk je, wat is dit een sombere preek zeg. Hier word ik niet vrolijk van... Toch heb ik nog niets pessimistisch gezegd. Het is allemaal de keiharde werkelijkheid en de waarheid is hard. En dan heb ik nog niet eens gesproken over de zorgen die jij misschien wel in je eigen leven hebt. Misschien voel jij je ook daarin weleens, of misschien wel altijd, moedeloos...

Moedeloos kun je ook worden wanneer je de eerste brief aan de gemeente in Korinthe leest. Want die kerk wordt geplaagd door veel, heel veel problemen. Dat is opmerkelijk. Wanneer Paulus deze brief schrijft is Hij in Efeze. Nog maar zo'n vier á vijf jaar geleden ging Paulus naar Korinthe en heeft hij de gemeente gesticht. Daarna is hij nog zo'n anderhalf jaar daar gebleven voordat hij verder ging. Het stokje werd toen overgenomen door Apollos. In Handelingen lezen we dat hij daar tot een grote zegen was, maar daarna ging Apollos ook weer door... En nu slechts een paar jaar daarna verkeert de gemeente in een enorme crisis en lijkt het slechts een kwestie van tijd voordat de gemeente in ellende uit elkaar valt.

Zo lezen we verderop in de brief over verdeeldheid en zelfs over scheuringen. Het gaat over incest in de gemeente en broeders die elkaar voor de rechter dagen. Bij het avondmaal wordt de een dronken en de ander krijgt niets. Er zijn er die niet meer geloven in de opstanding. En zo zijn er nog meer problemen. Over een deel van deze problemen heeft Paulus gehoord en er is ook een brief uit Korinthe zelf naar Paulus gegaan met de vraag om advies over verschillende onderwerpen. Ik stel me zo voor dat het Paulus aan het hart is gegaan dat de gemeente die hij gesticht heeft en waar hij zolang is gebleven nog maar zo kort na zijn vertrek het zo moeilijk heeft... Het zou begrijpelijk zijn geweest als hij moedeloos zou zijn geworden...

Maar dat is hij niet... Paulus pakt de pen op en schrijft een brief, waarvan wij zojuist de opening hebben gelezen. Een opening die opvallend positief is... Verderop in de brief worden alle problemen

stap voor stap besproken. En Paulus geeft allerlei adviezen in hoe ze daar mee om moeten gaan. Paulus weet van de problemen in Korinthe en hij onderschat de grootte en de complexiteit van de problemen niet... Maar toch opent de brief hoopvol, positief zelfs en optimistisch. Waarom? Waar komt die positiviteit vandaan? En kan het antwoord van toen ook nu ons leven veranderen, juist in deze vreemde tijd met alle onzekerheden?

Waarom is Paulus hoopvol? Zou dat komen door dat hij de mensen in Korinthe kent? Dat Paulus weet dat zij sterk en slim genoeg zijn om alle problemen het hoofd te bieden? Nee, integendeel. Het optimisme van Paulus is eerder ondanks de mensen in Korinthe dan dankzij...

Brieven in de Romeinse tijd kennen een vrij vast patroon. En dat patroon zien we ook steeds bij Paulus. Zo wordt er altijd eerst de schrijver genoemd, dan de geadresseerden. En in de opening van de brief wordt er ook vaak dankbaarheid uitgesproken. Dankbaarheid richting de goden, of in Paulus' geval natuurlijk richting God. En meestal is er ook een vorm van dankbaarheid of complimenten richting de lezers. In de brief aan de Filippijzen, waar we eerder al een aantal preken bij stil stonden, opent de brief heel positief over de lezers. En dat geldt ook voor bijna alle andere brieven van Paulus. De apostel benoemt één of meerdere goede daden van de aangeschreven gelovigen. Maar in 1 Korintiërs is het opvallend dat Paulus in de opening niets zegt over de daden van de gelovigen in Korinthe. Paulus dankt God voor Zijn werk in Korinthe. En Paulus benoemt dat God veel heeft gegeven aan de gemeente... Maar hij noemt geen positieve daden van de gemeenteleden. Het geloof is duidelijk aanwezig in Korinthe, dankzij God... Maar dat mist nog zijn uitwerking, en dus zegt Paulus daar op deze plek niets over. De lezer in de 21e eeuw leest er snel overheen, maar voor de lezers in Korinthe zal het duidelijk zijn geweest: Paulus is niet blij met hoe wij ons gedragen, ondanks dat we wel geloven.

Paulus heeft geen hoge verwachtingen van de mensen. En ik denk dat dat in onze tijd herkenbaar is. Als we bijvoorbeeld denken aan de milieuverandering... We dragen allemaal bij aan het probleem, maar hoeveel mensen dragen nu echt bij aan grote oplossingen? En dat geldt op meer vlakken. Van welke mensen kun je er nu echt op aan? Dat ze er voor je zijn in moeilijke tijden en dat ze de grote problemen weten op te lossen. Dat zullen er niet veel zijn, misschien maar heel weinig, misschien wel helemaal niemand... Je kunt het gevoel hebben dat je teruggeworpen wordt op jezelf. Anderen kunnen, willen of zullen je niet helpen... En dus moet jij het zelf doen...

Het optimisme van Paulus komt dus niet vanwege zijn lezers. Ook verderop in de brief zal blijken dat Paulus maar weinig vertrouwen in hen heeft... Vanwaar dan toch die positieve opening van de brief? Komt dat dan door het zelfvertrouwen van Paulus. Van 'ik ga het wel even recht zetten'. Zijn lezers kunnen de problemen niet oplossen, dus Paulus gaat het maar doen? Nee, de hoop van Paulus komt niet dankzij hemzelf, dankzij zijn eigen talenten en mogelijkheden. Ook hier geldt dat het optimisme er eerder is ondanks Paulus, dan dankzij Paulus.

Tegenwoordig zien we in Paulus de grote apostel van de heidenen. Maar in zijn tijd werd hij niet als zo groot en zo belangrijk beschouwd. Sterker nog het was maar de vraag in hoeverre ze in hem een apostel zagen. Ook in Korinthe, in de kerk die hij nota bene zelf had gesticht, was het de vraag of Paulus wel echt één van de apostelen was. Sommigen zagen in bijvoorbeeld Apollos iemand die veel meer een apostel was, dat was iemand die met gezag sprak, zelfverzekerd was. In deze brief schrijft Paulus: 'Bovendien kwam ik bij u in al mijn zwakheid en was ik angstig en onzeker. De boodschap die ik verkondigde overtuigde niet door wijsheid, maar bewees zich door de kracht van de Geest'. De stichting van de gemeente was niet aan Paulus te danken, maar aan de Heilige Geest. Paulus was maar angstig en onzeker.

En Paulus vroeg niet om een vergoeding voor het verkondigen van het evangelie. Andere apostelen deden dat wel, zodat ze in hun levensonderhoud konden voorzien. Net als ook in die tijd heel gewoon was voor rondtrekkende leraren en filosofen. Maar Paulus en Barnabas werkten naast hun verkondiging als tentenmaker. In

de ogen van een aantal Korintiërs maakte hen dat minder dan de andere apostelen. Zij waren het niet waard om betaald te worden voor hun diensten, zij waren in hun ogen minder omdat ze gratis werkten.

In deze brief moet Paulus juist ook werken aan het beeld dat de lezers van hem hebben. Dat ze beseffen dat hij ook één van de apostelen is en dat zijn onderwijs authentiek en goed is. Het is dus nog maar de vraag in hoeverre deze brief daadwerkelijk geaccepteerd zal worden in Korinthe. Het optimisme is niet gebaseerd op de capaciteiten van Paulus, op wat hijzelf kan.

Hoe is dat bij u, bij jou? Heb jij zelfvertrouwen in wat je kan? In deze tijd van individualisme draait het om het eigen ik. Het goede moeten wij zelf bereiken, zelf doen... Hoe gaat jou dat af? Misschien best aardig... Maar waarschijnlijk valt dat best tegen. Wij kunnen het namelijk niet zelf. Wij zijn afhankelijk van anderen. Van artsen bijvoorbeeld, van boeren, van loodgieters, van politie en brandweer, vakkenvullers en bankiers, werkgevers en klanten die ons betalen... En van nog zoveel meer mensen. En als we het hebben over de grote uitdagingen van het leven. Ziekte, ernstige zorgen om je kinderen, de gekke tijden waarin we leven... Dan kunnen wij daar vaak maar heel weinig aan veranderen. Wij kunnen als het goed gaat voor onszelf zorgen... Maar daar houdt het toch ook op... Jij en ik, wij kunnen niet alles.

De hoopvolle verwachting van Paulus komt dus niet door de mogelijkheden van de lezers, of door wat de schrijver kan... Waarom is Paulus dan toch zo optimistisch....

Waar het hart vol van is... Daar stroomt de mond van over. In het korte gedeelte dat we hebben gelezen gaat het maar liefst negen keer over Christus. Christus Christus Christus. Daar draait het voor Paulus om. En dat is de bron van zijn optimisme.

We lezen: 'Aan de gemeente van God in Korinte, geheiligd in Christus Jezus en geroepen om Gods heiligen te zijn'. Die mensen die in de ogen van Paulus maar weinig goeds doen zijn toch heiligen. Niet door hun eigen daden, maar geheiligd in Christus Jezus en geroepen om Gods heiligen te zijn. Geroepen. Dat is ook een kernwoord in onze tekst. Paulus is geroepen als apostel door God. En tot tweemaal toe lezen we dat de gelovigen in Korinthe geroepen zijn tot het geloof.

Ze zijn geroepen tot het geloof. Het is dus niet hun eigen verdienste dat zij tot geloof zijn gekomen. Ze hebben ook helemaal niets gedaan om dat te verdienen. Het is zoals Paulus het schrijft: 'Ik dank mijn God altijd voor u, omdat Hij u in Christus Jezus zijn genade heeft geschonken.' Het geloof is voor hen, en ook voor ons, een geschenk van God in Christus Jezus.

Dit is één van de kernpunten van het christelijk geloof. Het geloof is niet iets wat wij zelf bereiken, is niet iets wat wij kunnen verdienen. Het wordt ons gegeven. Daar begint dus onze relatie met God. Dat hij ons in Christus Jezus het geloof geeft. Dat kun je ook wedergeboorte noemen. Je wordt opnieuw geboren, een nieuw begin. Je kunt het ook rechtvaardiging noemen. Door het geloof worden onze zonden vergeven en leven we gerechtvaardigd in Gods ogen. Daar schrijft Paulus over in ons gedeelte: 'Hij is het ook die u tot het einde toe de zekerheid geeft dat u geen blaam zal treffen op de dag van onze Heer Jezus Christus.' Als je gelooft ben je door Gods genade in Christus Jezus gerechtvaardigd.

Dat is de rechtvaardiging. De brief is gericht aan de gelovigen. De rechtvaardiging is dus iets wat al heeft plaatsgevonden in het verleden. God is Zijn relatie begonnen met elk van de gelovigen in Korinthe. Misschien weet jij dat God jou ook tot het geloof heeft geroepen. Misschien twijfel je of je die roepstem in je leven al hebt gehoord. Of je het geschenk van het geloof al hebt aangenomen. Bid erom, praat er met anderen over, laat jezelf rechtvaardigen door God in Jezus Christus.

De rechtvaardiging voor de Korintiërs ligt dus in het verleden. Daar verwijst Paulus naar: 'Alles wat u zegt en al uw kennis bewijst dat het getuigenis over Christus bij u verankerd is.'. De daden ontbreken veelal nog, maar het hart zit op de juiste plek. Het zijn

wedergeboren mensen in Korinthe. Ze leven met Christus, in het geloof. En zo kijkt Paulus ook naar het heden. 'en hierdoor ontbreekt het u aan geen enkele gave van de Geest terwijl u wacht op de verschijning van onze Heer Jezus Christus.' Later in de brief gaat Paulus nog uitgebreid in op de gaven van de Geest. Maar nu benoemt hij het al kort. Want Paulus ziet dat God in het verleden zich tot de Korintiërs heeft gericht, ze geloven. Paulus ziet ook dat God nu in hen werkt door de kracht van Zijn Heilige Geest. En vanuit het verleden trekt hij zo de lijn via het heden naar de toekomst. En dat is de bron van het optimisme van Paulus.

We lezen het laatste vers. Kernvers van ons gedeelte: 'God, door wie u geroepen bent om één te zijn met zijn Zoon Jezus Christus, onze Heer, is trouw.' Dat is het: God is trouw en Hij laat niet los wat Hij ooit begonnen is. God is begonnen in Korinthe en dus gaat Hij daar ook door, want God is trouw. Wat de toekomst zal brengen, dat is onzeker, maar één ding is zeker. God zorgt voor Zijn gelovigen en daardoor weten we ook zeker dat linksom of rechtsom de toekomst goed is. Reden voor groot optimisme!

En dan kun je je over van alles en nog wat zorgen maken. Je kunt je moedeloos voelen... Maar als God in je leven werkt, als je gelooft, dan mag je zeker weten dat linksom of rechtsom de toekomst goed is. Reden voor groot optimisme!

Eén van de pausen van de vorige eeuw is paus Johannes de 23e. Toen hij paus geworden was voelde hij de verantwoordelijkheid van de kerk op zijn schouders drukken. Er was veel om zich zorgen over te maken en hij werkte kei- en keihard. Maar hij ontdekte dat hij het niet zelf kon. Natuurlijk kon hij het niet zelf... En gelukkig hoefde hij het ook niet zelf te doen. Het is niet zijn kerk, maar de kerk van Christus zelf. 'God, door wie u geroepen bent om één te zijn met zijn Zoon Jezus Christus, onze Heer, is trouw.' En toen de paus dat weer herontdekt had liet hij zijn werk liggen, ging hij op tijd naar bed en zei: 'Heer, het is uw kerk, ik ga slapen'. God is trouw aan Zijn kerk. En wat in onze ogen verschrikkelijk is en kan leiden tot bijvoorbeeld de ondergang van de wereldwijde kerk... Dat is alleen vanuit menselijk oogpunt bekeken. God is meer en God is trouw aan dat wat Hij doet.

Wij mogen dus ontspannen, wij hoeven ons niet druk te maken. Wij mogen vol hoopvol optimisme kijken naar de toekomst. Wij richten ons op Christus Jezus. Daar begint het. Met God die ons roept tot het geloof in Jezus Christus. De rechtvaardiging. Eén moment waarna we geheiligd verder leven. Maar het is ook het startpunt van de heiliging. Wanneer je bij Jezus hoort, wanneer je je op Hem richt, dan kan het niet anders of je groeit ook in geloof. Dat is het proces van heiliging. Stap voor stap ga je meer en meer op Christus lijken, word je meer als Hem. De Heilige Geest werk in jou om van jou een mooier en beter mens te maken, en zo door jou heen de wereld ook een betere plek te laten zijn.

De rest van deze brief is daar ook op gericht. Om dat proces van heiliging van de gemeenteleden bij te sturen. Maar hoe leven wij nu meer geheiligd? Eigenlijk is het antwoord daarop heel simpel. En Paulus zegt het ons al voor, en dat doet hij in ons stukje heel veel en in de rest van de brief nog veel meer: Jezus Christus. Richt je op Hem. God geeft zijn genade in Christus Jezus en wanneer je je tot Hem richt verandert je leven. Preken geven soms hele praktische adviezen. Daarmee komt het gevaar van moralisme om de hoek kijken. Je moet zo leven, want anders doe je het niet goed... Maar die praktische adviezen moeten altijd gebouwd worden op de rots Jezus Christus. Dan is het goed, dan leef je in vrijheid, als een gerechtvaardigd mens die meer en meer geheiligd worden vol hoopvol optimisme de toekomst tegemoet. Richt je op Jezus Christus.

'God, door wie u geroepen bent om één te zijn met zijn Zoon Jezus Christus, onze Heer, is trouw.' God is zijn weg met jou begonnen. Hij roept jou tot het geloof in Christus Jezus. En daarmee verzekert hij ons ook van een schitterende toekomst. Ook als je je nu misschien ergens moedeloos over voelt. Er is veel meer reden voor optimisme. Want 'God, door wie u geroepen bent om één te zijn met zijn Zoon Jezus Christus, onze Heer, is trouw.' Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410